গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

(অসম, নাগালেণ্ড, মিজোৰাম আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশৰ উচ্চ ন্যায়ালয়)

গোচৰ নং- লেখ আবেদন (দেৱানী)/১৫৬০/২০১৬

শ্ৰীমতি ৰবিলতা ৰাজবংশী

প্ৰয়াত শশধৰ ৰাজবংশীৰ পত্নী,

গাঁও- নুনতোলা

ডাকঘৰ- বৈৰাপুৰ, নুনতোলা,

থানা- সৰভোগ, জিলা- বৰপেটা, অসম।

বনাম

ভাৰত চৰকাৰ আৰু ৩ অন্যান্য

জৰিয়তে- ভাৰত চৰকাৰৰ সচিব, গৃহ বিভাগ, নতুন দিল্লী।

২:সীমান্ত সুৰক্ষা বাহিনীৰ সঞ্চালক প্ৰধান

পুষ্পা ভৱন

মাডাংগীৰ পথ, নতুন দিল্লী- ১১০০০৬

৩: জ্যেষ্ঠ গাণনিক বিষয়া, পেঞ্চন শাখা -v

পি.এ.ডি বিএছএফ

পুস্পা ভৱন মাডাংগীৰ পথ, নতুন দিল্লী- ১১০০০৬

৪:কমাণ্ডেন্ট

৮৪ বেটেলিয়ন

সীমান্ত সুৰক্ষা বাহিনী, মাৰফৎ- ৫৬ এ পি ও

পিন - ৯৩৩০৮৪

৫:একাউন্টেন্ট জেনেৰেল আৰু ই

মৈদামগাঁও বেল্টোলা গুৱাহাটী অসম

পিন- ৭৮১০২৯

মাননীয় ন্যায়াধীশ সঞ্জয় কুমাৰ মেধি

ৰায় আৰু আদেশ

আবেদনকাৰীৰ অধিবক্তা : শ্ৰী কে.আৰ. পাটগিৰি,

উত্তৰদাতাসকলৰ অধিবক্তা : শ্ৰীমতী আৰ. দেৱী, চি.জি.চি

বি চক্ৰৱৰ্তী, এছ চি, একাউণ্টেণ্ট জেনেৰেল

শুনানিৰ তাৰিখ : ০৯.০৫.২০২৪

ৰায়দানৰ তাৰিখ : ০৯.০৫.২০২৪

২০১৫ চনৰ ৫ ডিচেম্বৰ তাৰিখে বিএছএফ কৰ্তৃপক্ষই আবেদনকাৰীৰ ফেমিলী পেঞ্চনৰ দাবী নাকচ কৰি প্ৰদান কৰা আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনাই আবেদনকাৰীয়ে লেখ আবেদন দাখিল কৰিছে।

২) আবেদনখনত সবিশেষৰ অভাৱ আছে। অৱশ্যে , আবেদনকাৰী গৰাকীৰ মতে , তেওঁৰ স্বামী শশধৰ ৰাজবংশীক ১৯৬০ চনৰ ১৩ জুনত বিএছএফৰ কনষ্টেবল হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। তেওঁক ১৯৬৯ চনৰ ১ আগষ্টত স্বাস্থ্যজনিত কাৰণত চাকৰিৰ পৰা অব্যাহতি

দিয়া হৈছিল আৰু ২০০৬ চনৰ ১৩ ছেপ্টেম্বৰত মৃত্যু হোৱালৈকে অবৈধ পেন্সন লাভ কৰিছিল। অৱশ্যে, আবেদনকাৰীয়ে তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিছত কোনো পাৰিবাৰিক পেন্সন লাভ কৰা নাই। আবেদনকাৰীয়ে তেওঁৰ পাৰিবাৰিক পেঞ্চনৰ দাবীৰ সন্দৰ্ভত কৰ্তৃপক্ষৰ ওচৰত আবেদন কৰিছিল আৰু পিছত লেখ আবেদন (ডব্লিউ পি(চি)/৪০০১/২০১৪) দাখিল কৰিছিল। আদালতে ২০১৪ চনৰ ২২ আগষ্টৰ আদেশত কৰ্তৃপক্ষক তেওঁৰ গোচৰটো বিবেচনা কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিল। আদালতৰ নিৰ্দেশনাৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনাই কৰ্তৃপক্ষই ২০১৫ চনৰ ৫ ডিচেম্বৰত বিবাদিত আদেশ জাৰি কৰি আবেদনকাৰীৰ ফেমিলী পেঞ্চন দাবী নাকচ কৰি কেন্দ্ৰীয় অসামৰিক সেৱা (পেঞ্চন) নিয়মৰ অধীনত গ্ৰহণযোগ্য নহয় বুলি উল্লেখ কৰে (ইয়াৰ পিছত ৰুল বুলি কোৱা হ'ব)।

৩) আবেদনকাৰীৰ অধিবক্তা শ্ৰী কে আৰ পাটগিৰি , বি এছ এফ কৰ্তৃপক্ষক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা শ্ৰীমতী আৰ দেৱী (চি জি চি) আৰু বিজ্ঞ স্থায়ী পৰামৰ্শদাতা শ্ৰী বি. চক্ৰৱৰ্তীৰ (মহাগাণনিকৰ হৈ) যুক্তি শুনিলো।

৪) আবেদনকাৰীৰ অধিবক্তা শ্ৰী পাটগিৰিয়ে যুক্তি দিছিল যে ফেমিলী পেঞ্চন অস্বীকাৰ কৰাটো অন্যায় কিয়নো ইয়াত কোনো বিতৰ্ক নাই যে আবেদনকাৰীজন , যাৰ ২০০৬ চনৰ ১৩ ছেপ্টেম্বৰত মৃত্যু হয় , তেওঁৰ বিধৱা পত্নী। অধিবক্তাই লগতে কয় যে যিহেতু আবেদনকাৰীয়ে তেওঁৰ স্বামীৰ সৈতে তেওঁৰ চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত হোৱাৰ পিছত বিবাহপাশত আবদ্ধ হৈছিল , সেয়েহে তেওঁক তেওঁৰ পেঞ্চনৰ হিতাধিকাৰী হিচাপে মনোনীত কৰিবলৈ আবেদন কৰা হৈছিল। অধিবক্তাই গুৰুত্ব আৰোপ কৰে যে যিহেতু স্বামীয়ে মৃত্যুৰ আগলৈকে অবৈধ পেঞ্চন লাভ কৰিছিল, গতিকে আবেদনকাৰীক ফেমিলী পেঞ্চনৰ অধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত কৰিব নালাগে।

৫) অধিবক্তাজনে আঙুলিয়াই দিছিল যে নিয়ম ৩৮ 'অবৈধ পেন্সন' ৰ সৈতে সম্পৰ্কিত আৰু নিয়ম ৪৯-এ 'পেন্সনৰ পৰিমাণৰ' সৈতে সম্পৰ্কিত, য'ত নিম্নতম সেৱাৰ সময়ৰ ব্যৱস্থা অন্তৰ্ভুক্ত থাকে। অধিবক্তাজনে নিয়ম ৮৮ৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল , য'ত বিশেষ পৰিস্থিতিত নিয়মসমূহ শিথিল কৰাৰ ব্যৱস্থা আছে। অধিবক্তাই ব্যাখ্যা কৰিছিল যে নিয়ম ৮৮ৰ অধীনত কৰ্তৃপক্ষই কৰ্মচাৰী আৰু প্ৰশাসনিক সংস্কাৰ বিভাগৰ অনুমোদনৰ সৈতে অপ্ৰয়োজনীয় কষ্টৰ ক্ষেত্ৰত পেন্সনৰ নিয়মসমূহ শিথিল কৰিব পাৰে। আবেদনকাৰীৰ অধিবক্তাজনে যুক্তি দিছিল যে কৰ্তৃপক্ষই ২০১৫ চনৰ ৫ ডিচেম্বৰৰ নিৰ্দেশত নিয়ম ৮৮ প্ৰয়োগ কৰাৰ কথা বিবেচনা কৰাত ব্যৰ্থ হৈছিল , যি নিয়মসমূহ শিথিল কৰাৰ অনুমতি দিয়ে।

৬)আনহাতে, বিদ্বান চি. জি. চি. শ্ৰীমতী দেৱীয়ে দাখিল কৰিছে যে ০৫/১২/২০১৫ তাৰিখৰ বিতৰ্কিত নিৰ্দেশটো কোনো আইনী বা তথ্যগত দুৰ্বলতাৰ দ্বাৰা প্ৰভাবিত নহয়। শ্ৰীমতী দেৱীয়ে লগতে কয় যে কোনো সন্দেহ নাই যে মৃতকজনে আবেদনকাৰীৰ বাবে ফেমিলী পেন্সনৰ বাবে যোগ্যতা অৰ্জন কৰিবলৈ প্ৰয়োজনীয় ন্যূনতম সেৱাৰ সময়সীমা সম্পূৰ্ণ কৰা নাছিল। নিম্নতম সেৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ নকৰা স্বত্বেও স্বামীয়ে কেনেকৈ অবৈধ পেন্সন লাভ কৰিছিল সেই সম্পৰ্কে আদালতৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰত, শ্ৰীমতী দেৱীয়ে ব্যাখ্যা কৰিছিল যে আবেদনকাৰীৰ স্বামীয়ে যোগদান কৰাৰ সময়ত , বিএছএফ প্ৰতিষ্ঠা হোৱা নাছিল (ই ১৯৬৫ চনত গঠন কৰা হৈছিল) আৰু একাউন্টেন্ট জেনেৰেলে ১৯৭৬ চনলৈকে পেন্সন পৰিশোধ কৰি আছিল। শ্ৰীমতী দেৱীয়ে স্পষ্ট কৰি দিয়ে যে পুৰণি পেন্সনৰ গোচৰবোৰ পৰীক্ষা কৰা হোৱা নাছিল আৰু সেইবাবেই আবেদনকাৰীৰ স্বামীক তেওঁৰ গোটেই জীৱনজুৰি অবৈধ পেন্সন দিয়া হৈছিল।

৭) আদালতে দুয়োপক্ষৰ যুক্তি আৰু দাখিল কৰা নথিপত্ৰসমূহ ভালদৰে পৰ্যালোচনা কৰিছে।

৮) আবেদনকাৰীৰ বৈবাহিক স্থিতিৰ বিষয়ে কোনো মতানৈক্য নাই। ইয়াৰ উপৰিও ০১.০৮.১৯৬৯ তাৰিখে তেওঁৰ স্বামীক চিকিৎসাজনিত কাৰণত চাকৰিৰ পৰা অব্যাহতি দিয়াৰ পিছত ১৩.০৯.২০০৬ তাৰিখে মৃত্যুৰ আগলৈকে অবৈধ পেঞ্চন লাভ কৰিছিল। আদালতে আঙুলিয়াই দিয়ে যে নিয়ম অনুসৰি অবৈধ পেঞ্চনৰ বাবে যোগ্যতা অৰ্জন কৰিবলৈ নূন্যতম ১০ বছৰৰ সেৱা প্ৰদান প্ৰয়োজনীয়। আবেদনকাৰীৰ স্বামীয়ে মাত্ৰ ৯ বছৰ, ১ মাহ, ১৮ দিন (প্ৰয়োজনীয় ১০ বছৰৰ কম) সেৱা প্ৰদান কৰিলেও কৰ্তৃপক্ষই তেওঁক আজীৱন অবৈধ পেঞ্চন প্ৰদান কৰাৰ সিদ্ধান্ত লয়। উত্তৰদাতাসকলে কয় যে পেঞ্চন মহাগাণনিকে দিছিল আৰু সেই সময়ত এই অমিল লক্ষ্য কৰা হোৱা নাছিল।আদালতে স্বীকাৰ কৰে যে এই ব্যাখ্যা কাৰিকৰীভাৱে শুদ্ধ হ'ব পাৰে যদিও এই গোচৰত ই গ্ৰহণযোগ্য নহয় কাৰণ তেওঁ এজন সেনাবাহিনীৰ কৰ্মচাৰী আছিল যাক চিকিৎসাজনিত কাৰণত চাকৰিৰ পৰা অব্যাহতি দিয়া হৈছিল। আবেদনকাৰীৰ স্বামীৰ সেৱাৰ সময়সীমা ৯ বছৰ , ১ মাহ, ১৮ দিন ১০ বছৰৰ প্ৰয়োজনীয়তাতকৈ মাত্ৰ অলপ কম আৰু চিকিৎসাৰ বাবে তেওঁক চাকৰিৰ পৰা অব্যাহতি দিয়া হৈছিল।

৯) আদালতে লক্ষ্য কৰিছে যে আবেদনকাৰীৰ স্বামীয়ে অবৈধ পেঞ্চন লাভ কৰাৰ বিষয়ৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ জীৱনকালত কেতিয়াও প্ৰশ্ন উত্থাপন হোৱা নাছিল আৰু তেওঁ বিনা বাধাই পেঞ্চন পাই আছিল।আদালতে মূল প্ৰশ্নটো উত্থাপন কৰিছে যে আবেদনকাৰীৰ স্বামীয়ে ১০ বছৰ সেৱা সম্পূৰ্ণ নকৰাৰ ভিত্তিত স্বামীৰ মৃত্যুৰ পিছত আবেদনকাৰী ফেমিলী পেঞ্চনৰ পৰা বঞ্চিত হ 'ব পাৰেনে ? দাখিল কৰা গোচৰৰ ৰেকৰ্ডৰ ভিত্তিত আবেদনকাৰীৰ বয়স বৰ্তমান প্ৰায় ৭৫ বছৰ।

১০) এই আদালতে ৮৮ নং নিয়মৰ বিধান বিবেচনা কৰিছে যিবোৰ তলত দিয়া ধৰণৰ:

৮৮) 'শিথিল কৰাৰ ক্ষমতা'-

যদি চৰকাৰৰ কোনো মন্ত্ৰালয় বা বিভাগে বিশ্বাস কৰে যে কোনো নিয়ম বলবৎ কৰিলে কোনো নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট অসুবিধাৰ সৃষ্টি হৈছে, তেন্তে মন্ত্ৰালয় বা বিভাগে নিয়মটো সংশোধন বা শিথিল কৰাৰ নিৰ্দেশ জাৰি কৰিব পাৰে। এই সিদ্ধান্তৰ কাৰণসমূহ লিখিতভাৱে নথিভুক্ত কৰিব লাগিব। মন্ত্ৰালয় বা বিভাগে নিয়মটো সম্পূৰ্ণৰূপে বা আংশিকভাৱে পৰিৱৰ্তন কৰিব পাৰে আৰু নিৰ্দিষ্ট গোচৰটোত ন্যায়পৰায়ণতা নিশ্চিত কৰিবলৈ উপযুক্ত বুলি ভবা যিকোনো ব্যতিক্ৰম বা চৰ্ত আৰোপ কৰিব পাৰে। অৱশ্যে নিয়মৰ এনে কোনো শিথিলতা বা পৰিৱৰ্তন কেৱল পেঞ্চন আৰু পেঞ্চনাৰ কল্যাণ বিভাগৰ চুক্তি বা অনুমোদন সাপেক্ষেহে কৰিব পাৰিব।

১১) নিয়ম ৮৮-এ কৰ্তৃপক্ষক অসুবিধাৰ ক্ষেত্ৰত নিয়ম শিথিল কৰাৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰে, যাৰ ফলত তেওঁলোকে এক নিৰপেক্ষ আৰু ন্যায়সংগত সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব পাৰে। অৱশ্যে, নিয়মসমূহৰ যিকোনো শিথিলতা কৰাটো কৰ্মচাৰী আৰু প্ৰশাসনিক সংস্কাৰ বিভাগৰ দ্বাৰা অনুমোদিত হ'ব লাগিব।

১২) ০৫.১২.২০১৫ তাৰিখৰ আদেশ পৰ্য্যালোচনা কৰাৰ পিছত দেখা গৈছে যে সাধাৰণ নিয়মৰ অধীনত আবেদনকাৰীয়ে পৰিয়াল পেঞ্চনৰ বাবে যোগ্যতা অৰ্জন কৰিব নোৱাৰিলেও নিয়মৰ ৮৮ নং ধাৰা প্ৰয়োগ কৰাৰ কোনো প্ৰচেষ্টা কৰা হোৱা নাছিল, যিয়ে নিয়ম শিথিল কৰাৰ অনুমতি দিব পাৰিলেহেঁতেন। পূৰ্বে উল্লেখ কৰা হৈছিল যে যিহেতু আবেদনকাৰীৰ স্বামীয়ে ১৯৬৯ চনৰ পৰা ২০০৬ চনলৈকে অবৈধ

পেঞ্চন লাভ কৰিছিল, সেয়েহে তেওঁৰ পত্নী আবেদনকাৰীক ফেমিলি পেঞ্চন দি থাকিবলৈ এইটো এটা বৈধ কাৰণ হ ’ব পাৰে। নিয়মসমূহ কঠোৰভাৱে প্ৰয়োগ কৰিলেও এই গোচৰৰ নিৰ্দিষ্ট তথ্য আৰু পৰিস্থিতিয়ে প্ৰকাশ কৰে যে নিয়মসমূহ শিথিল কৰাৰ ক্ষমতা (ধাৰা ৮৮ৰ অধীনত) ন্যায়পৰায়ণতা নিশ্চিত কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। আদালতে পৰামৰ্শ দিয়ে যে আবেদনকাৰীক পৰিয়াল পেঞ্চন প্ৰদানৰ বাবে উপযুক্ত আদেশ জাৰি কৰিব লাগে।

১৩) পূৰ্বতে আলোচনা কৰা তথ্য আৰু আবেদনকাৰীৰ মৃত স্বামীয়ে যে মুঠ ৯ বছৰ, ১ মাহ আৰু ১৮ দিনৰ বাবে সীমান্ত সুৰক্ষা বাহিনীত (বিএছএফ) সেৱা আগবঢ়াইছিল। সেই কথা বিবেচনা কৰি সেৱাৰ অভাৱ (পেন্সনৰ যোগ্যতাৰ বাবে ১০ বছৰৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰিবলৈ) নিয়ম ৮৮ৰ অধীনত প্ৰদান কৰা ৰেহাইৰ ক্ষমতা ব্যৱহাৰ কৰি সমাধান কৰিব লাগে, যি নিয়মটোৰ কঠোৰ প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত ব্যতিক্ৰমৰ অনুমতি দিয়ে। ফলস্বৰূপে, ০৫/১২/২০১৫ তাৰিখৰ আদেশ বাতিল কৰা হয় আৰু এই সিদ্ধান্তত কৰা পৰ্যবেক্ষণৰ সৈতে সংগতি ৰাখি গোচৰটো পুনৰ বিবেচনাৰ বাবে উপযুক্ত কৰ্তৃপক্ষলৈ প্ৰেৰণ কৰা হয়।

১৪) কৰ্তৃপক্ষই গোচৰটো তৎক্ষণাত বিবেচনা কৰিব লাগিব আৰু আবেদনকাৰীৰ বয়স প্ৰায় ৭৫ বছৰ হোৱাৰ বাবে তেওঁক ফেমিলী পেঞ্চন প্ৰদানৰ সন্দৰ্ভত সিদ্ধান্ত জাৰি কৰিব লাগিব।এই সিদ্ধান্ত কৰ্তৃপক্ষই এই আদালতৰ আদেশৰ প্ৰত্যায়িত প্ৰতিলিপি লাভ কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা ৩ মাহৰ ভিতৰত লোৱা উচিত।

১৫) সেই অনুসৰি লেখ আবেদনখন মঞ্জুৰ কৰা হ’ল।

ন্যায়াধীশ

মোকবিলা সহায়ক

অনুবাদ- মৃণাল কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য

জ্যেষ্ঠ অনুবাদক

গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়